Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

15. marts 2012*

»Retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område — offentlig forkyndelse af retlige dokumenter — fravær af kendt bopæl eller opholdssted for sagsøgte inden for en medlemsstats område — kompetence »i sager vedrørende erstatning uden for kontrakt« — krænkelse af personlige rettigheder, som kan være begået ved offentliggørelse af fotografier på internettet — det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået eller vil kunne foregå«

I sag C-292/10,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landgericht Regensburg (Tyskland) ved afgørelse af 17. maj 2010, indgået til Domstolen den 11. juni 2010, i sagen:

G

mod

Cornelius de Visser,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano, og dommerne M. Safjan (refererende dommer), A. Borg Barthet, J.-J. Kasel og M. Berger,

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: fuldmægtig B. Fülöp,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 25. maj 2011,

efter at der er afgivet indlæg af:

— den danske regering ved C. Vang, som befuldmægtiget

— Irland ved D. O'Hagan, som befuldmægtiget, bistået af A. Collins, SC, og M. Noonan, BL

— den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato S. Varone

— den luxembourgske regering ved C. Schiltz, som befuldmægtiget

* Processprog: tysk.

— den ungarske regering ved M. Z. Fehér, K. Szíjjártó og K. Molnár, som befuldmægtigede

— den nederlandske regering ved C. Wissels, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved M. Wilderspin og S. Grünheid, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6 TEU, artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), artikel 3, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (»direktivet om elektronisk handel«) (EFT L 178, s. 1), artikel 4, stk. 1, artikel 5, nr. 3), artikel 26, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT L 12, s. 1) og artikel 12 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21. april 2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for ubestridte krav (EUT L 143, s. 15).

2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag mellem G og Cornelius de Visser vedrørende et erstatningssøgsmål anlagt på grund af offentliggørelsen på en internetside af fotografier, hvorpå G optræder delvist nøgen.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2000/31

3 Af 23. betragtning til direktiv 2000/31 fremgår følgende:

»Dette direktiv har hverken til formål at opstille yderligere internationale privatretlige regler om lovkonflikter eller at berøre retternes kompetence; bestemmelser om lovvalg i den internationale privatret indskrænker ikke adgangen til at levere informationssamfundstjenester som fastsat i dette direktiv.«

4 I henhold til direktivets artikel 1, stk. 1, har det til formål »at bidrage til et velfungerende indre marked ved at sikre fri bevægelighed for informationssamfundstjenester mellem medlemsstaterne«.

5 Direktivets artikel 1, stk. 4, har følgende ordlyd:

»Dette direktiv indfører ikke nye internationale privatretlige regler og berører ikke domstolenes kompetence.«

6 Direktivets artikel 3 med overskriften »Det indre marked« bestemmer i stk. 1:

»Hver medlemsstat påser, at de informationssamfundstjenester, som leveres af en tjenesteyder etableret på medlemsstatens territorium, er i overensstemmelse med de nationale bestemmelser, der finder anvendelse i denne medlemsstat inden for det koordinerede område.«

7 Artikel 3, stk. 2, i direktiv 2000/31 har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne må ikke af grunde, der henhører under det koordinerede område, begrænse adgangen til at levere informationssamfundstjenester fra en anden medlemsstat.«

Forordning nr. 44/2001

8 Af anden betragtning til forordning nr. 44/2001 fremgår følgende:

»Visse forskelle mellem de nationale regler for retternes kompetence og for anerkendelse af retsafgørelser virker hæmmende for det indre markeds funktion. Det er tvingende nødvendigt at vedtage bestemmelser, der kan gøre reglerne for retternes kompetence på det civil- og handelsretlige område ensartede og forenkle formaliteterne med henblik på en hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i medlemsstater, der er bundet af denne forordning.«

9 Forordningens artikel 2 bestemmer:

»1. Med forbehold af bestemmelserne i denne forordning skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat.

2. Personer, som ikke er statsborgere i den medlemsstat, på hvis område de har bopæl, er undergivet de kompetenceregler, der gælder for landets egne statsborgere.«

10 Forordningens artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Personer, der har bopæl på en medlemsstats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2-7.«

11 Forordningens artikel 4 har følgende ordlyd:

»1. Har en sagsøgt ikke bopæl på en medlemsstats område, afgøres retternes kompetence i hver enkelt medlemsstat efter medlemsstatens egen lovgivning, jf. dog artikel 22 og 23.

2. Over for en person, der ikke har bopæl på en medlemsstats område, kan enhver, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset sin nationalitet, i lighed med medlemsstatens egne statsborgere påberåbe sig de kompetenceregler, som gælder dér, herunder navnlig de regler, der er angivet i bilag I.«

12 I kapitel II, afdeling 2, der har overskriften »Specielle kompetenceregler«, bestemmer artikel 5, nr. 3):

»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat:

[...]

3) i sager om erstatning uden for kontrakt, ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået eller vil kunne foregå.«

13 Forordningens artikel 26, som er indeholdt i kapitel II, afdeling 8 med overskriften »Prøvelse af kompetencen og af sagens antagelse til påkendelse«, har følgende ordlyd:

»1. Såfremt en person, der har bopæl på en medlemsstats område, sagsøges ved en ret i en anden medlemsstat, men ikke giver møde, erklærer den pågældende ret sig på embeds vegne inkompetent, hvis den ikke er kompetent efter reglerne i denne forordning.

2. Retten udsætter sagen, indtil det er fastslået, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, eller at alle hertil fornødne foranstaltninger har været truffet.

3. Artikel 19 i Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 af 29. maj 2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager [EFT L 160, s. 37] anvendes i stedet for stk. 2, såfremt det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument skal fremsendes fra én medlemsstat til en anden i medfør af nævnte forordning.

4. Finder forordning (EF) nr. 1348/2000 ikke anvendelse, anvendes artikel 15 i Haagerkonventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål [herefter »Haagerkonventionen af 1965«], såfremt det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument skal fremsendes i medfør af nævnte konvention.«

14 I kapitel III i forordning nr. 44/2001, der har overskriften »Anerkendelse og fuldbyrdelse«, er indeholdt artikel 34, som i nr. 2) fastsætter, at en retsafgørelse ikke kan anerkendes:

»såfremt det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument ikke er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte i så god tid og på en sådan måde, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte retsafgørelsen, selv om han havde mulighed for at gøre det«.

15 Artikel 59 i forordning nr. 44/2001 bestemmer:

»1. Ved afgørelsen af, om en part har bopæl på den medlemsstats område, hvor sagen er anlagt, skal retten anvende denne stats interne lovgivning.

2. Har en part ikke bopæl på den medlemsstats område, hvor sagen er anlagt, skal retten ved afgørelsen af, om parten har bopæl på en anden medlemsstats område, anvende denne anden medlemsstats lovgivning.«

Forordning nr. 805/2004

16 Forordning nr. 805/2004 har i henhold til sin artikel 1 til formål at indføre et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for ubestridte krav for gennem fastsættelse af mindstestandarder at tillade fri bevægelighed for retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter overalt i medlemsstaterne uden nogen mellemliggende procedure i fuldbyrdelsesstaten forud for anerkendelsen og fuldbyrdelsen.

17 Forordningens artikel 5, der har overskriften »Afskaffelse af eksekvaturproceduren«, bestemmer:

»En retsafgørelse, der er attesteret som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument i domsstaten, anerkendes og fuldbyrdes i de øvrige medlemsstater, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet, og uden at der kan gøres indsigelse mod anerkendelsen.«

18 Forordningens artikel 12, stk. 1, har følgende ordlyd:

»En retsafgørelse om et ubestridt krav som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra b) eller c), kan kun attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument, hvis retssagen i domsstaten opfyldte de processuelle betingelser, der er fastsat i dette kapitel.«

19 Artikel 14, stk. 1 og 2, i forordning nr. 805/2004 bestemmer:

»1. Det indledende processkrift eller et tilsvarende dokument og en indkaldelse til et retsmøde kan også være blevet forkyndt for debitor på en af følgende måder:

a) personlig forkyndelse på debitors personlige adresse for personer, der har adresse på samme bopæl som debitor, eller som af debitor er ansat til at arbejde dér

b) personlig forkyndelse på debitors erhvervsmæssige hjemsted, hvis debitor er en selvstændig erhvervsdrivende eller en juridisk person, for personer, der er ansat af debitor

c) deponering af dokumentet i debitors postkasse

d) deponering af dokumentet på et postkontor eller hos kompetente offentlige myndigheder og skriftlig meddelelse om denne deponering i debitors postkasse, forudsat at den skriftlige meddelelse tydeligt angiver, at det drejer sig om et retsdokument, eller at meddelelsen har retsvirkning som forkyndelse og medfører, at tidsfrister begynder at løbe

e) postforkyndelse uden den i stk. 3 omhandlede form for bekræftelse, hvis debitor har adresse i domsstaten, eller

f) elektroniske midler bekræftet ved en automatisk kvittering for levering, forudsat at debitor på forhånd udtrykkeligt har accepteret denne forkyndelsesmåde.

2. Ved anvendelsen af denne forordning kan der ikke foretages forkyndelse efter stk. 1, hvis debitors adresse ikke med sikkerhed er kendt.«

Forordning (EF) nr. 1393/2007

20 I henhold til artikel 1, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1393/2007 af 13. november 2007 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelse af dokumenter) og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 (EUT L 324, s. 79) finder denne forordning ikke anvendelse, når adressen på den person, for hvem dokumentet skal forkyndes, ikke er kendt.

21 Artikel 19 i forordning nr. 1393/2007 med overskriften »Sagsøgte, der ikke giver møde« har følgende ordlyd:

»1. Når en stævning eller et tilsvarende dokument har skullet sendes til en anden medlemsstat med henblik på forkyndelse efter denne forordning, og sagsøgte ikke er mødt, må dommeren ikke afgøre sagen, før det er fastslået:

a) at dokumentet er forkyndt ved anvendelse af en af de fremgangsmåder, der har hjemmel i modtagerstatens lovgivning for forkyndelse af dokumenter i indenlandske sager for personer, som opholder sig på dens territorium, eller

b) at dokumentet faktisk er afleveret til sagsøgte eller på hans bopæl i overensstemmelse med en anden fremgangsmåde, som har hjemmel i denne forordning

og at forkyndelsen eller afleveringen i hvert af disse tilfælde har fundet sted i så god tid, at sagsøgte har kunnet varetage sine interesser under sagen.

2. Hver medlemsstat kan i overensstemmelse med artikel 23, stk. 1, meddele, at dommeren uanset stk. 1 kan afgøre sagen, selv om der ikke er modtaget nogen attest som bevis for forkyndelse eller aflevering, såfremt følgende betingelser alle er opfyldt:

a) dokumentet er fremsendt på en af de måder, der har hjemmel i denne forordning

b) et tidsrum, som dommeren anser for tilstrækkeligt i den enkelte sag, dog mindst seks måneder, er forløbet siden datoen for dokumentets fremsendelse

c) ingen attest har kunnet opnås til trods for, at ethvert rimeligt forsøg er gjort for at opnå den gennem de kompetente myndigheder eller organer i modtagerstaten.

3. Uanset stk. 1 og 2 kan dommeren i påtrængende tilfælde træffe bestemmelse om en hvilken som helst foreløbig eller sikrende foranstaltning.

4. Når en stævning eller et tilsvarende dokument har skullet sendes til en anden medlemsstat med henblik på forkyndelse efter denne forordning, og der er afsagt dom over en sagsøgt, som ikke er mødt, har dommeren mulighed for i forhold til sagsøgte at tilsidesætte virkningerne af, at fristen for appel er udløbet, såfremt:

a) sagsøgte uden egen skyld ikke har fået kendskab til dokumentet i så god tid, at han kunne varetage sine interesser under sagen, eller uden egen skyld ikke har fået kendskab til dommen i så god tid, at han kunne appellere den, og

b) sagsøgtes indsigelser ikke forekommer helt grundløse.

Anmodning om adgang til appel skal fremsættes inden en rimelig tid efter, at sagsøgte har fået kendskab til dommen.

Hver medlemsstat kan i overensstemmelse med artikel 23, stk. 1, meddele, at anmodningen ikke vil blive imødekommet, hvis den fremsættes efter udløbet af en frist, som angives i meddelelsen, men som ikke kan være kortere end et år efter afsigelsen af dommen.

5. Stk. 4 finder ikke anvendelse på afgørelser om personers status eller handleevne.«

Nationale bestemmelser

22 Zivilprozessordnung (den tyske retsplejelov) indeholder i §§ 185, 186 og 188 følgende bestemmelser vedrørende offentlig forkyndelse:

»§ 185 Offentlig forkyndelse

Forkyndelse kan finde sted ved offentlig bekendtgørelse (offentlig forkyndelse)

såfremt

1. en persons opholdssted er ukendt, og det ikke har været muligt at forkynde det omhandlede dokument for en stedfortræder eller en forkyndelsesbefuldmægtiget

2. det for juridiske personer, som er forpligtet til at lade en national erhvervsadresse registrere i handelsregistret, ikke er muligt at forkynde enten på den registrerede adresse eller på en adresse, der er registreret i handelsregistret, for en person, der er bemyndiget til at modtage forkyndelser, eller ikke er muligt at forkynde på en anden kendt national adresse, uden at det er nødvendigt at foretage undersøgelser

3. forkyndelse i udlandet ikke er mulig, eller med al sandsynlighed ikke vil lykkes, eller

4. forkyndelse ikke kan finde sted, idet forkyndelsesstedet tjener som bopæl for en person, der i henhold til §§ 18-20 i Gerichtsverfassungsgesetz (lov om domstolenes organisation) ikke kan sagsøges.

§ 186 Tilladelse til og foretagelse af offentlig forkyndelse

1) Den ret, som sagen er indbragt for, kan give tilladelse til offentlig forkyndelse. Denne afgørelse kan træffes uden mundtlig forhandling.

2) Offentlig forkyndelse foretages ved opslag af en meddelelse på rettens tavle eller ved registrering i et elektronisk informationssystem, som er offentligt tilgængeligt i retten. Meddelelsen kan endvidere offentliggøres i et elektronisk informations- og kommunikationssystem, som af retten er bestemt til anvendelse til meddelelser. I meddelelsen skal angives

1. den person, der forkyndes for

2. navn og sidst kendte adresse for adressaten for forkyndelsen

3. dato, processkriftets nummer og angivelse af sagens genstand samt

4. det sted, hvor processkriftet er tilgængeligt

I meddelelsen skal angives, at et processkrift forkyndes offentligt, og at frister begynder at løbe, som efter deres udløb kan medføre retstab. Ved forkyndelse af en stævning skal det i meddelelsen angives, at processkriftet indeholder en tilsigelse til et retsmøde, og at manglende overholdelse heraf kan have negative retsvirkninger.

3) Det skal i sagens akter angives, hvornår meddelelsen blev ophængt, og hvornår den blev taget ned.

[...]

§ 188 Tidspunktet for offentlig forkyndelse

Processkriftet anses for forkyndt, når der er forløbet en måned, siden meddelelsen blev hængt op. Den ret, som sagen er indbragt for, kan fastsætte en længere frist.«

23 Zivilprozessordnungs § 331, der har overskriften »Udeblivelsesdom over sagsøgte«, bestemmer:

»1. Såfremt sagsøgeren nedlægger påstand om, at der afsiges udeblivelsesdom over en sagsøgt, der ikke har givet møde under den mundtlige forhandling, anses de faktiske omstændigheder, som sagsøgeren har påberåbt sig under retsmødet, for erkendt. Dette gælder ikke for anbringender vedrørende rettens kompetence i henhold til § 29, stk. 2, og § 38.

2. For så vidt som de nedlagte påstande er begrundede, tages de til følge, og er dette ikke tilfældet, gives der ikke medhold i søgsmålet.

3. Såfremt sagsøgte i strid med § 276, stk. 1, første punktum, og stk. 2, ikke rettidigt har angivet at ville forsvare sig mod søgsmålet, træffer retten på anmodning af sagsøgeren afgørelse uden mundtlig forhandling; dette gælder ikke, såfremt sagsøgtes erklæring indgår til retten, inden dommen med dommernes underskrifter er oversendt til justitskontoret. Anmodningen kan fremsættes allerede i stævningen. Det er endvidere muligt at træffe afgørelse uden mundtlig forhandling, for så vidt som sagsøgerens argumenter ikke begrunder de nedlagte påstande i et accessorisk krav, såfremt sagsøgeren inden afgørelsen er blevet gjort opmærksom på denne mulighed.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

24 Cornelius de Visser er indehaver af internetdomænet og ansvarlig for internetsiden www.*****.de. Under linket »Fotos und Videos« på denne internetside kan ses et fotografi af G. Ved klik på linket »für weitere Fotos hier klicken« (klik her for flere fotos) kan ses flere fotografier af G, hvor hun fremvises delvist nøgen.

25 Situationen opstod derved, at G omkring 2003 fattede interesse for internetsiden og for Cornelius de Vissers tjenesteydelser, hvorfor hun kontaktede ham. Cornelius de Visser fik dernæst gennem en af ham bestilt fotograf samt en medarbejder taget billeder af G i Tyskland, som skulle anvendes »für eine Party« (til en fest). G havde dog på intet tidspunkt givet tilsagn til disse fotografiers offentliggørelse. Spørgsmålet om fotografiernes offentliggørelse på internettet blev endvidere aldrig drøftet med G, og der blev således ikke truffet nogen konkret aftale derom.

26 Det var først i 2009, at G af sine arbejdskolleger blev konfronteret med de omhandlede fotografier på internettet.

27 Både de lovpligtige oplysninger på den omhandlede internetside og oplysningerne i DENIC (administrator for domænet .de) angiver N***** med adresse i Dortmund (Tyskland) som »Admin-C« (administrativ kontakt). Der findes imidlertid ingen person med dette navn i telefonbogen for Dortmund.

28 Det er ukendt, hvor den server, der er vært for den omhandlede internetside, befinder sig.

29 De lovpligtige oplysninger på internetsiden www.*****.de angiver Cornelius de Visser som domæneindehaver med en adresse i Terneuzen (Nederlandene) og en postadresse i Venlo (Nederlandene). Forkyndelse på disse adresser har imidlertid ikke været mulig, idet alle postforsendelser blev tilbagesendt med anmærkningen »ubekendt på adressen«. Kongeriget Nederlandenes konsulat i München (Tyskland) meddelte på forespørgsel, at Cornelius de Visser ikke var tilmeldt folkeregisteret nogetsteds i Nederlandene.

30 Efter at G var blevet bevilget fri proces, traf den forelæggende ret den 8. februar 2010 beslutning om offentlig forkyndelse af stævningen samt om at indlede forberedelsen til den skriftlige forhandling. Forud herfor var det inden for rammerne af behandlingen af anmodningen om fri proces forgæves blevet forsøgt at tilsende Cornelius de Visser udkastet til stævningen ved normal postforsendelse til forskellige adresser.

31 Den offentlige forkyndelse af stævningen i henhold til Zivilprozessordnung fandt sted ved, at en meddelelse om forkyndelsen blev ophængt på Landgericht Regensburgs retstavle fra den 11. februar 2010 til den 15. marts 2010. Da forelæggelsesafgørelsen blev truffet, var de frister udløbet, som i stævningen var fastsat for Cornelius de Visser med henblik på hans tilkendegivelse om ønske om forsvar, uden at han havde reageret. Ifølge den forelæggende ret må det efter omstændighederne antages, at han ikke har kendskab til det foreliggende søgsmål.

32 Den forelæggende ret har anført, at såfremt muligheden for offentlig forkyndelse af stævningen i henhold til national ret må vige for de EU-retlige regler, står der kun den mulighed tilbage, at G oplyser om yderligere adresser for Cornelius de Visser, hvor forkyndelsen kan finde sted, hvilket i mangel på kendskab til og mulighed for at fastslå disse sandsynligvis vil være umuligt for hende. Dette kan imidlertid være uforeneligt med chartrets artikel 47, stk. 1, da G dermed rent faktisk fratages den adgang til effektive retsmidler for en domstol, som hun er sikret.

33 Da der endvidere består en vis tvivl vedrørende såvel anvendelsen og fortolkningen af forordning nr. 44/2001 som fastlæggelsen af den materielle ret, der finder anvendelse i hovedsagen, har Landgericht Regensburg besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er artikel 6, stk. 1, første afsnit, første sætningsled, [TEU], sammenholdt med artikel 47, stk. 2, første punktum, i [chartret], eller andre europæiske retsforskrifter til hinder for en såkaldt offentlig forkyndelse i henhold til national ret (i henhold til §§ 185-188 i [Zivilprozessordnung] ved opslag af meddelelsen om stævningen i en måned på retstavlen ved den ret, som er ansvarlig for stævningen), når modparten i en påbegyndende civilretlig sag ganske vist angiver en adresse inden for Den Europæiske Unions område på sin internetside, men forkyndelse ikke var mulig, idet sagsøgte ikke opholdt sig der, og det i øvrigt ikke var muligt at fastslå, hvor sagsøgte for tiden opholdt sig?

2) Såfremt [det første] spørgsmål […] besvares bekræftende:

Er den nationale ret forpligtet til at undlade at anvende de nationale bestemmelser, som tillader offentlig forkyndelse, jf. Domstolens hidtidige retspraksis (senest dom af 12.1.2010, sag C-341/08, Petersen, [Sml. I, s. 47]), selv om en sådan tilsidesættelseskompetence ifølge national ret kun tilkommer Bundesverfassungsgericht?

og:

Skal sagsøgeren for at kunne gøre sine rettigheder gældende tilsende retten en ny adresse for sagsøgte, hvor forkyndelse kan finde sted, til fornyet forkyndelse af søgsmålet, idet en gennemførelse af sagen i henhold til national ret i mangel på kendskab til sagsøgtes opholdssted ikke ville være mulig uden offentlig forkyndelse?

3) Såfremt [det første] spørgsmål […] besvares benægtende: Er artikel 26, stk. 2, i [forordning nr. 44/2001] i det foreliggende tilfælde til hinder for afsigelse af en udeblivelsesdom i henhold til § 331 i Zivilprozessordnung, og dermed for udstedelsen af et tvangsfuldbyrdelsesdokument på et ubestridt krav i henhold til [forordning nr. 805/2004], for så vidt angår afsigelse af dom til betaling af godtgørelse på et beløb af mindst 20 000 EUR med tillæg af renter og advokatomkostninger på et beløb af 1 419,19 EUR med tillæg af renter?

De følgende spørgsmål stilles under den forudsætning, at sagsøgeren under hensyntagen til Domstolens svar på [det første til det tredje] stillede spørgsmål stadig vil kunne gennemføre søgsmålet:

4) Finder [forordning nr. 44/2001] under hensyntagen til dennes artikel 4, stk. 1, og artikel 5, nr. 3), også anvendelse i tilfælde, hvor den sagsøgte i et civilt søgsmål på grund af drift af en internetside stævnes med påstand om undladelse, udlevering af oplysninger og skadeserstatning og ganske vist (formodentlig) er unionsborger i henhold til artikel 9, andet punktum, TEU, men har ukendt opholdssted, og det dermed også er tænkeligt, men dog under ingen omstændigheder sikkert, at han for tiden befinder sig uden for Unionens område og også uden for resten af anvendelsesområdet for konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, indgået i Lugano den 16. september 1988, og hvor den nøjagtige placering af den server, hvorpå en internetside er lagret, ikke er bekendt, men det dog er nærliggende, at den kunne befinde sig inden for Unionens område?

5) Hvis [forordning nr. 44/2001] finder anvendelse i dette tilfælde: Skal udtrykket »det sted, hvor skadestilføjelsen […] vil kunne foregå« i forordningens artikel 5, nr. 3), når der gennem indholdet af en internetside vil (kunne) foregå en krænkelse af personlige rettigheder, fortolkes således:

at [sagsøgeren] kan rejse sag med påstand om at få nedlagt forbud, udlevering af oplysninger og skadeserstatning mod internetsidens indehaver ved domstolene i enhver medlemsstat, hvorfra internetsiden kan ses, uafhængigt af, hvor (inden for eller uden for Unionens område) sagsøgte er hjemmehørende,

eller

at retterne i en medlemsstat, hvor internetsidens indehaver ikke er hjemmehørende, eller hvor der ikke findes nogen holdepunkter for, at sagsøgte befinder sig på denne medlemsstats område, kun er kompetente, såfremt det anfægtede indhold eller internetsiden har en særlig tilknytning til den stat, hvor retten er beliggende (indlandstilknytning), der rækker ud over den blotte mulighed af at kunne se internetsiden?

6) Hvis en sådan indlandstilknytning kræves: Efter hvilke kriterier defineres en sådan tilknytning?

Er det afgørende, om den anfægtede internetside i henhold til indehaverens bestemmelse målrettet (også) henvender sig til internetbrugere i den stat, hvor retten er beliggende, eller er det tilstrækkeligt, at de oplysninger, der kan ses på internetsiden, objektivt har en tilknytning til den stat, hvor retten er beliggende, i den forstand, at der i denne stat, alt efter det konkrete tilfældes art, særlig på grund af det påtalte indhold, rent faktisk kan være indtruffet eller vil kunne indtræffe en kollision mellem de modstridende interesser – på den ene side sagsøgerens interesse i respekt for sine personlige rettigheder og på den anden side indehaverens interesse i frit at kunne udforme sin internetside – henholdsvis er indtruffet en sådan kollision, derved at en eller flere af den i sine personlige rettigheder krænkede persons bekendte har fået kendskab til internetsidens indhold?

7) Har det betydning for konstateringen af den særlige indlandstilknytning, hvor mange gange den anfægtede internetside er besøgt fra den stat, i hvilken retten er beliggende?

8) Såfremt den forelæggende ret i henhold til de foregående spørgsmål er kompetent til at behandle sagen: Gælder retsgrundsætningerne i Domstolens dom af 7. marts 1995 (sag C-68/93, Shevill m.fl., Sml. I, s. 415) også for det i det foregående beskrevne tilfælde?

9) Såfremt det for etablering af et værneting ikke er nødvendigt med en særlig indlandstilknytning, eller såfremt der allerede foreligger en indlandstilknytning, når de anfægtede informationer objektivt har en tilknytning til den stat, hvor retten er beliggende, i den forstand, at der i denne stat, alt efter det konkrete tilfældes art, særligt på grund af det påtalte indhold, rent faktisk kan være indtruffet eller vil kunne indtræffe en kollision mellem de modstridende interesser, henholdsvis er indtruffet en sådan kollision, derved at en eller flere af den i sine personlige rettigheder krænkede persons bekendte har fået kendskab til internetsidens indhold, og indlandstilknytning ikke er afhængig af, hvor mange gange den anfægtede internetside er besøgt fra den stat, i hvilken retten er beliggende, eller hvis [forordning nr. 44/2001] slet ikke finder anvendelse på den foreliggende sag:

Skal artikel 3, stk. 1 og 2, i [direktiv 2000/31] da fortolkes således, at disse bestemmelser har en kollisionsretlig karakter i den forstand, at de også fortrænger de nationale kollisionsnormer på det civilretlige område, og det alene er retten i oprindelseslandet, der finder anvendelse,

eller

er disse bestemmelser et korrektiv på materielretligt niveau, som sagligt ændrer indholdet af det materielretlige resultat, som følger af det nationale retssystems fastlæggelse af den anvendelige ret ud fra de nationale kollisionsnormer, og som reduceres til at passe til oprindelseslandets krav?

10) Såfremt […] artikel 3, stk. 1 og 2, [i direktiv 2000/31] har kollisionsretlig karakter:

Foreskrives det i de anførte bestemmelser, at det kun er den materielle ret i oprindelseslandet, der skal anvendes, eller gælder dette også oprindelseslandets kollisionsnormer med den følge, at en henvisning fra retten i oprindelseslandet til retten i bestemmelseslandet fortsat er mulig?

11) Såfremt […] artikel 3, stk. 1 og 2, [i direktiv 2000/31] har kollisionsretlig karakter:

Skal tjenesteyderens (formodentlige) nuværende opholdssted, hans opholdssted ved påbegyndelsen af offentliggørelsen af fotografierne af sagsøgeren eller den (formodentlige) placering af den server, hvorpå internetsiden er lagret, anvendes ved bestemmelsen af tjenesteyderens hjemsted?«

34 Ved skrivelse af 28. oktober 2011 fremsendte Domstolens Justitskontor en kopi af dom af 25. oktober 2011, eDate Advertising m.fl. (forenede sager C-509/09 og C-161/10, Sml. I, s. 10269) til den forelæggende ret og anmodede denne om at meddele, om den i lyset af nævnte dom ønskede at opretholde det femte til det ellevte præjudicielle spørgsmål.

35 Ved afgørelser af 10. og 16. november 2011, som indgik til Domstolen henholdsvis den 10. og den 16. november 2011, oplyste den forelæggende ret, at den trækker det femte til det tiende spørgsmål tilbage, men at den opretholder det ellevte spørgsmål, der omformuleres som følger:

»Skal artikel 3, stk. 1 og 2, i [direktiv 2000/31], henset til [dommen i sagen eDate Advertising m.fl.], fortolkes således, at den anvendelige ret i det koordinerede område i tilfælde, hvor tjenesteyderens etableringssted er ukendt, og hvor det muligvis befinder sig uden for Den Europæiske Unions område, udelukkende bestemmes i henhold til retten i den medlemsstat, hvori skadelidte har bopæl eller fast opholdssted, eller

skal det sikres i det ved [direktiv 2000/31] koordinerede område, at udbyderen af en e-handelsydelse ikke er underlagt strengere krav end dem, der er fastsat i den materielle ret i den medlemsstat, hvori tjenesteyderen formodentlig er statsborger, eller

skal det i dette tilfælde sikres i det ved [direktiv 2000/31] koordinerede område, at udbyderen af en e-handelsydelse ikke er underlagt strengere krav end dem, der er fastsat i den materielle ret i samtlige medlemsstater?«

36 Under disse omstændigheder skal Domstolen alene tage stilling til de første fire spørgsmål, der oprindeligt blev stillet, samt til det sidste spørgsmål, som omformuleret.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det fjerde spørgsmål

37 Med det fjerde spørgsmål, som behandles først, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende skal fortolkes således, at den er til hinder for anvendelsen af samme forordnings artikel 5, nr. 3), på et erstatningssøgsmål anlagt på grund af drift af en internetside mod en sagsøgt, som formodentlig er unionsborger, men hvis opholdssted er ukendt.

38 Den forelæggende ret har i forelæggelsesafgørelsen præciseret, at selv om meget tyder på, at sagsøgte opholder sig på Unionens område, er dette på ingen måde sikkert. Den forelæggende ret er således navnlig i tvivl vedrørende fortolkningen af kriteriet »[har] ikke bopæl på en medlemsstats område«, som i medfør af artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 indebærer, at de nationale kompetenceregler finder anvendelse i stedet for forordningens ensartede regler.

39 I denne forbindelse bemærkes på den ene side, at under omstændigheder, hvor bopælen for en sagsøgt, der er statsborger i en medlemsstat, er ukendt, er anvendelsen af de ensartede kompetenceregler i forordning nr. 44/2001 i stedet for de kompetenceregler, der er gældende i forskellige medlemsstater, i overensstemmelse med retssikkerhedskravet og med det formål, der forfølges med forordningen, om at styrke den retslige beskyttelse af personer bosat i Unionen ved både at gøre det let for sagsøgeren at finde den ret, for hvilken sagen kan indbringes, og ved at gøre det muligt for sagsøgte på rimelig vis at forudse, for hvilken ret han kan sagsøges (jf. i denne retning dom af 17.11.2011, sag C-327/10, Hypoteční banka, Sml. I, s. 11543, præmis 44).

40 På den anden side skal udtrykket »[har] ikke bopæl på en medlemsstats område«, som er anvendt i artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, forstås således, at anvendelsen af de nationale regler i stedet for de ensartede kompetenceregler kun er mulig, såfremt den ret, hvor sagen er anlagt, er i besiddelse af indicier, der gør det muligt for den at fastslå, at sagsøgte – en unionsborger, der ikke er bosat i den medlemsstat, hvor nævnte ret er beliggende – faktisk er bosat uden for Unionens område (jf. i denne retning Hypoteční banka-dommen, præmis 42).

41 I mangel af sådanne indicier fastslås den internationale kompetence for en ret i en medlemsstat i henhold til forordning nr. 44/2001, når betingelserne for anvendelse af en af forordningens kompetenceregler er opfyldt, herunder bl.a. reglen i forordningens artikel 5, nr. 3), vedrørende sager om erstatning uden for kontrakt.

42 Henset til det ovenstående, skal det fjerde spørgsmål besvares med, at under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende skal artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 fortolkes således, at den ikke er til hinder for anvendelsen af samme forordnings artikel 5, nr. 3), på et erstatningssøgsmål anlagt på grund af drift af en internetside mod en sagsøgt, som formodentlig er unionsborger, men hvis opholdssted er ukendt, såfremt den ret, hvor sagen er anlagt, ikke er i besiddelse af indicier, der gør det muligt for den at fastslå, at nævnte sagsøgte faktisk er bosat uden for Unionens område.

Det første spørgsmål og det tredje spørgsmåls første led

43 Med det første spørgsmål og det tredje spørgsmåls første led, som behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten skal fortolkes således, at den er til hinder for afsigelsen af en udeblivelsesdom over en sagsøgt, som på grund af den omstændighed, at det ikke har været muligt at finde ham, har fået forkyndt stævningen ved offentlig forkyndelse i henhold til national ret.

44 I denne forbindelse bemærkes indledningsvis, at forordning nr. 44/2001 i lighed med konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved efterfølgende konventioner om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention, ikke har til formål at gøre alle de processuelle regler i medlemsstaterne ensartede, men at regulere retternes kompetence til påkendelse af borgerlige sager, herunder handelssager, i forholdet mellem disse stater og at lette fuldbyrdelse af retsafgørelser (Hypoteční banka-dommen, præmis 37).

45 Selv om det således i mangel af en systematisk EU-retlig lovgivning vedrørende interne procedurer tilkommer medlemsstaterne inden for rammerne af deres procesautonomi at fastsætte de procedureregler, som finder anvendelse på sager indbragt for deres retter, må nævnte regler ikke gøre indgreb i EU-retten, herunder bl.a. bestemmelserne i forordning nr. 44/2001.

46 Heraf følger, at en national ret inden for nævnte forordnings anvendelsesområde kun kan indlede en sag mod en person, hvis bopæl er ukendt, i henhold til en bestemmelse i national ret, såfremt forordningens kompetenceregler ikke er til hinder herfor.

47 Hvad angår de krav, som skal overholdes under proceduren, bemærkes, at samtlige bestemmelser i forordning nr. 44/2001 udtrykker den hensigt, at det inden for rammerne af forordningens mål må påses, at procedurer, der fører til retsafgørelser, finder sted i former, der sikrer retten til forsvar (jf. dom af 21.5.1980, sag 125/79, Denilauler, Sml. s. 1553, præmis 13, og af 2.4.2009, sag C-394/07, Gambazzi, Sml. I, s. 2563, præmis 23).

48 Kravet om retten til forsvar, således som det ligeledes er fastsat i chartrets artikel 47, skal imidlertid gennemføres under overholdelse af sagsøgerens ret til at anlægge sager for en domstol med henblik på, at denne træffer afgørelse om sagsøgerens påstande.

49 Domstolen har herom i Gambazzi-dommens præmis 29 udtalt, at de grundlæggende rettigheder, såsom retten til forsvar, ikke fremstår som absolutte forrettigheder, men kan indebære begrænsninger. Begrænsningerne skal imidlertid faktisk tilgodese de almene hensyn, som den omhandlede foranstaltning forfølger, og må ikke, når henses til det forfulgte formål, indebære et uforholdsmæssigt indgreb i disse rettigheder.

50 I denne henseende bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at ønsket om at undgå situationer, hvor en sagsøger ikke har adgang til domstolsprøvelse, eftersom det er umuligt at finde sagsøgte, udgør et sådant alment hensyn (Hypoteční banka-dommen, præmis 51).

51 Hvad angår kravet om at undgå et uforholdsmæssigt indgreb i retten til forsvar bemærkes, at dette krav kommer til udtryk i reglen i artikel 26, stk. 2, i forordning nr. 44/2001, hvorefter retten skal udsætte sagen, indtil det er fastslået, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, eller at alle hertil fornødne foranstaltninger har været truffet.

52 Hvad på den ene side angår spørgsmålet, om denne bestemmelse finder anvendelse, bemærkes indledningsvis, at under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, udelukkes anvendelsen ikke af de regler, som er omhandlet i artikel 26, stk. 3 og 4, i forordning nr. 44/2001, nemlig artikel 19 i forordning nr. 1393/2007 eller artikel 15 i Haagerkonventionen af 1965.

53 Bedømmelsen af, om der er sket forskriftsmæssig forkyndelse for en udebleven sagsøgt af det indledende processkrift i sagen, skal ganske vist ske på grundlag af bestemmelserne i nævnte konvention (dom af 13.10.2005, sag C-522/03, Scania Finance France, Sml. I, s. 8639, præmis 30) og så meget desto mere på grundlag af bestemmelserne i forordning nr. 1393/2007. Denne regel gælder dog kun, for så vidt som disse bestemmelser finder anvendelse. Såvel artikel 1, stk. 2, i forordning nr. 1393/2007 som artikel 1, stk. 2, i Haagerkonventionen af 1965 bestemmer imidlertid, at disse instrumenter »[ikke] finder […] anvendelse, når adressen på den person, for hvem dokumentet skal forkyndes, ikke er kendt«.

54 Under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende skal det derfor fastslås, at hverken artikel 19 i forordning nr. 1393/2007 eller artikel 15 i Haagerkonventionen af 1965 finder anvendelse, når sagsøgtes adresse er ukendt.

55 Hvad på den anden side angår fortolkningen af artikel 26, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 bemærkes – således som Domstolen for nylig har fastslået – at denne bestemmelse skal forstås således, at en ret, der er kompetent i medfør af forordningen, når det ikke er fastslået, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage det indledende processkrift i sagen, kun gyldigt kan fortsætte sagen, såfremt alle fornødne foranstaltninger har været truffet med henblik på at gøre det muligt for sagsøgte at forsvare sig. Den

ret, som sagen er indbragt for, skal i denne forbindelse sikre sig, at alle fornødne undersøgelser, som kræves i henhold til principperne om omhu og god tro, er blevet foretaget med henblik på at finde sagsøgte (jf. Hypoteční banka-dommen, præmis 52).

56 Selv hvis disse betingelser er opfyldt, begrænser muligheden for at fortsætte sagen uden sagsøgtes vidende ved hjælp af »offentlig forkyndelse«, som det er tilfældet i hovedsagen, ganske vist sagsøgtes ret til forsvar. Denne begrænsning er imidlertid begrundet, når henses til sagsøgerens ret til en effektiv beskyttelse, eftersom denne ret ville bortfalde, såfremt en sådan forkyndelse ikke kunne foretages (jf. Hypoteční banka-dommen, præmis 53).

57 I modsætning til den situation, der foreligger for sagsøgte, som, når sagsøgte er blevet frataget muligheden for faktisk at forsvare sig, indebærer mulighed for at sikre, at retten til forsvar overholdes, ved i henhold til artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 at anfægte anerkendelsen af den dom, som er afsagt over ham, risikerer sagsøgeren at blive berøvet enhver mulighed for domstolsprøvelse (jf. Hypoteční banka-dommen, præmis 54).

58 Det fremgår desuden af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis, at retten til domstolsadgang, som er sikret ved artikel 6, stk. 1, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, og som svarer til chartrets artikel 47, stk. 2, ikke er til hinder for en »indstævning via opslag«, forudsat at de berørtes rettigheder beskyttes behørigt (jf. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse af 10.4.2003 i sagen Nunes Dias mod Portugal, *Reports of Judgments and Decisions*, 2003-IV).

59 Det første spørgsmål og det tredje spørgsmåls første led skal derfor besvares med, at EU-retten skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for afsigelsen af en udeblivelsesdom over en sagsøgt, som på grund af den omstændighed, at det ikke har været muligt at finde ham, har fået forkyndt stævningen ved offentlig forkyndelse i henhold til national ret, forudsat at den ret, som sagen er indbragt for, forud herfor har sikret sig, at alle fornødne undersøgelser, som kræves i henhold til principperne om omhu og god tro, er blevet foretaget med henblik på at finde sagsøgte.

Det andet spørgsmål

60 I betragtning af besvarelsen af det første spørgsmål i den foregående præmis er det ufornødent at besvare det andet spørgsmål.

Det tredje spørgsmåls andet led

61 Med tredje spørgsmåls andet led ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en udeblivelsesdom, som er afsagt over en sagsøgt, hvis adresse er ukendt, attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument i henhold til forordning nr. 805/2004.

62 Det er korrekt, at udeblivelsesdomme er blandt de eksekutionsgrundlag, som i henhold til denne forordnings artikel 3 kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument. Som det understreges i sjette betragtning til forordning nr. 805/2004, kan den manglende indsigelse fra debitors side som omhandlet i forordningens artikel 3, stk. 1, litra b), antage form af, at debitor udebliver fra et retsmøde eller ikke efterkommer en opfordring fra retten til skriftligt at tilkendegive, at han agter at tage til genmæle.

63 Samme forordnings artikel 14, stk. 2, bestemmer dog, at »[v]ed anvendelsen af denne forordning kan der ikke foretages forkyndelse efter stk. 1, hvis debitors adresse ikke med sikkerhed er kendt«.

64 Det fremgår således af selve ordlyden af forordning nr. 805/2004, at en udeblivelsesdom, der er afsagt i et tilfælde, hvor det ikke har været muligt at fastslå sagsøgtes bopæl, ikke kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument. Denne konklusion følger ligeledes af en analyse af forordningens formål og systematik. Nævnte forordning indfører nemlig en undtagelsesordning fra den fælles ordning for anerkendelse af domme, hvor betingelserne principielt fortolkes snævert.

65 Af tiende betragtning til forordning nr. 805/2004 fremgår, at når der i en medlemsstat er truffet en retsafgørelse om et ubestridt krav, uden at debitor har deltaget i retsmøderne, er afskaffelsen af enhver form for kontrol i fuldbyrdelsesstaten uløseligt knyttet sammen med og betinget af, at der er tilstrækkelige garantier for, at debitor har kunnet varetage sin ret til forsvar.

66 Som det fremgår af denne doms præmis 57, indebærer sagsøgtes mulighed for i henhold til artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 at anfægte anerkendelsen af den dom, som er afsagt over ham, at hans ret til forsvar sikres. Denne garanti ville dog være fraværende under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, såfremt en udeblivelsesdom, der er afsagt over en sagsøgt, som ikke har kendskab til sagens eksistens, attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument.

67 Det skal således fastslås, at en udeblivelsesdom, som er afsagt over en sagsøgt, hvis adresse er ukendt, ikke kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument i henhold til forordning nr. 805/2004.

68 Det tredje spørgsmåls andet led skal følgelig besvares med, at EU-retten skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en udeblivelsesdom, som er afsagt over en sagsøgt, hvis adresse er ukendt, attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument i henhold til forordning nr. 805/2004.

Det 11. spørgsmål

69 Med det 11. spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 1 og 2, i direktiv 2000/31 skal fortolkes således, at den finder anvendelse i en situation, hvor etableringsstedet for en tjenesteyder, der leverer informationssamfundstjenester, er ukendt.

70 I denne forbindelse bemærkes, at det klart fremgår af dommen i sagen eDate Advertising m.fl., at den omstændighed, at den omhandlede tjenesteyder af informationssamfundstjenester er etableret i en medlemsstat, udgør såvel eksistensberettigelsen for den mekanisme, der er fastsat i artikel 3 i direktiv 2000/31, som betingelsen for dens anvendelse. Nævnte mekanisme har således til formål at sikre den frie udveksling af informationssamfundstjenester mellem medlemsstaterne ved at undergive disse tjenester retsordenen i tjenesteydernes etableringsmedlemsstat (dommen i sagen eDate Advertising m.fl., præmis 66).

71 Da muligheden for at anvende direktivets artikel 3, stk. 1 og 2, således er underlagt en betingelse om identifikation af den medlemsstat, på hvis område den omhandlede tjenesteyder af informationssamfundstjenester faktisk er etableret (dommen i sagen eDate Advertising m.fl., præmis 68), påhviler det den forelæggende ret at efterprøve, om sagsøgte i hovedsagen faktisk er etableret på en medlemsstats område. Såfremt der ikke foreligger et sådant etableringssted, finder mekanismen i artikel 3, stk. 2, i direktiv 2000/31 ikke anvendelse.

72 På denne baggrund skal det 11. spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 1 og 2, i direktiv 2000/31 ikke finder anvendelse i en situation, hvor etableringsstedet for en tjenesteyder, der leverer informationssamfundstjenester, er ukendt, idet anvendelsen af denne bestemmelse er underlagt en betingelse om identifikation af den medlemsstat, på hvis område den omhandlede tjenesteyder faktisk er etableret.

Sagens omkostninger

73 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

1) **Under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende skal artikel 4, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område fortolkes således, at den ikke er til hinder for anvendelsen af samme forordnings artikel 5, nr. 3), på et erstatningssøgsmål anlagt på grund af drift af en internetside mod en sagsøgt, som formodentlig er unionsborger, men hvis opholdssted er ukendt, såfremt den ret, hvor sagen er anlagt, ikke er i besiddelse af indicier, der gør det muligt for den at fastslå, at nævnte sagsøgte faktisk er bosat uden for Den Europæiske Unions område.**

2) **EU-retten skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for afsigelsen af en udeblivelsesdom over en sagsøgt, som på grund af den omstændighed, at det ikke har været muligt at finde ham, har fået forkyndt stævningen ved offentlig forkyndelse i henhold til national ret, forudsat at den ret, som sagen er indbragt for, forud herfor har sikret sig, at alle fornødne undersøgelser, som kræves i henhold til principperne om omhu og god tro, er blevet foretaget med henblik på at finde sagsøgte.**

3) **EU-retten skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en udeblivelsesdom, som er afsagt over en sagsøgt, hvis adresse er ukendt, attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21. april 2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for ubestridte krav.**

4) **Artikel 3, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (»direktivet om elektronisk handel«) finder ikke anvendelse i en situation, hvor etableringsstedet for en tjenesteyder, der leverer informationssamfundstjenester, er ukendt, idet anvendelsen af denne bestemmelse er underlagt en betingelse om identifikation af den medlemsstat, på hvis område den omhandlede tjenesteyder faktisk er etableret.**

Underskrifter